

V. DUSZPASTERSTWO LITURGICZNE

Bp Stefan Cichy

Nabożeństwo do miłosierdzia Bożego

W wydanym przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii* znajduje się akapit dotyczący nabożeństwa do miłosierdzia Bożego. Czytamy w nim: „Wprowadzone w naszych czasach, dzięki przesłaniu siostry Faustyny Kowalskiej, kanonizowanej dnia 30 kwietnia 2000 roku, rozpowszechniło się stopniowo nabożeństwo do miłosierdzia Bożego, którym Bóg nas obdarzył przez ukrzyżowanego i zmartwychwstałego Chrystusa, źródło Ducha Świętego, który przebacza grzechy i przywraca nam radość z tego, że jesteśmy zbawieni. Ponieważ liturgia II Niedzieli Wielkanocnej, czyli «Miłosierdzia Bożego», jak ją nazywamy dzisiaj, stanowi naturalne podłoże, na którym wyraża się przyjęcie miłosierdzia Zbawiciela przez człowieka, trzeba wychowywać wiernych do zrozumienia treści tego nabożeństwa w świetle celebracji liturgicznych sprawowanych w dniach Paschy. Tą treścią jest «Chrystus paschalny: definitywne wcielenie miłosierdzia. Jego żywy znak: historiozbawczy i eschatologiczny zarazem. W tym też duchu liturgia okresu wielkanocnego wkłada w nasze usta słowa psalmu *Misericordias Domini in aeternum cantabo* (por. Ps 89 [88], 2)»¹.

O istocie nabożeństwa do miłosierdzia Bożego mowa jest w różnych publikacjach i na stronach internetowych. Strona Stowarzyszenia Apostołów Miłosierdzia Bożego „Faustinum” zawiera m. in. takie słowa: „Istotą i fundamentem nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego jest postawa ufności wobec Pana Boga i miłosierdzia wobec bliźnich. Taka postawa wobec Boga i ludzi jest zarazem warunkiem otrzymania wielkich obietnic, jakie Pan Jezus związał z praktyką nowych form kultu przekazanych przez św. Siostrę Faustynę”². Wiele materiału o kulcie Miłosierdzia Bożego znajduje się na stronie Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach³. Wśród form omawianego nabożeństwa wyróżnia się zwykle Koronkę do Miłosierdzia Bożego, nowennę i litanie do Miłosierdzia Bożego. Propozycje ukształtowania tych nabożeństw znajdują się w Agendach liturgicznych różnych diecezji⁴.

1. Koronka do Miłosierdzia Bożego

Najbardziej popularnym nabożeństwem jest koronka do Miłosierdzia Bożego sprawowana zwykle w godzinie miłosierdzia, czyli o godz. 15.00. O tej porze nadawana jest zwykle przez radiostacje katolickie, np. Radio Maryja. W *Dzienniczku* św. Fau-

¹ Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania*, Poznań 2004, n. 154.

² <http://www.faustinum.pl/faustinum.php>.

³ http://www.milosierdzie.pl/kult_nabozenstwo.php.

⁴ Np. *Księga nabożeństw. Wydanie studyjne*, Legnica 2002, s. 334-342; *Agenda liturgiczna. Opracowanie zbiorowe Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej*, Katowice 2005, s. 519-536; *Agenda liturgiczna Archidiecezji Częstochowskiej. Przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie*, Częstochowa 2010, s. 108-119; *Agenda liturgiczna diecezji włocławskiej*, Włocławek 2011, s. 214-228.

styny są słowa powiedziane do niej przez Pana Jezusa w październiku 1937 roku w Krakowie: „O trzeciej godzinie błagaj Mojego miłosierdzia szczególnie dla grzeszników i choć przez krótki moment zagłębiaj się w Mojej męce, szczególnie w Moim opuszczeniu w chwili konania. Jest to godzina wielkiego miłosierdzia dla świata całego“ (*Dzienniczek* 1320).

Odmawianie Koronki do Miłosierdzia Bożego Penitencjaria Apostolska dekretem z dnia 12 stycznia 2002 r. obdarzyła odpustami: „**Odpustu zupełnego** pod zwykłymi warunkami (mianowicie sakramentalna spowiedź, Komunia eucharystyczna i modlitwa w intencjach Ojca Świętego) udziela się w granicach Polski wiernemu, który z duszą całkowicie wolną od przywiązania do jakiegokolwiek grzechu pobożnie odmówi Koronkę do Miłosierdzia Bożego w kościele lub kaplicy wobec Najświętszego Sakramentu Eucharystii, publicznie wystawionego lub też przechowywanego w tabernakulum.

Jeżeli zaś ci wierni z powodu choroby (lub innej słusznej racji) nie będą mogli wyjść z domu, ale odmówią Koronkę do Miłosierdzia Bożego z ufnością i z pragnieniem miłosierdzia dla siebie oraz gotowością okazania go innym, to pod zwykłymi warunkami również zyskują odpust zupełny, z zachowaniem przepisów co do „mających przeszkodę”, zawartych w numerach 24 i 25 *Wykazu odpustów* („Enchiridii Indulgentiarum”).

W innych zaś okolicznościach **odpust będzie cząstkowy**”⁵.

Tą koronką modlili się wierni na Placu św. Piotra w Rzymie w oczekiwaniu na Mszę św., w czasie której beatyfikowany został papież Jan Paweł II⁶. Poszczególne części koronki odmawiane w różnych językach przeplatane były fragmentami homilii wygłoszonych przez bł. Jana Pawła II 30 kwietnia 2000 r. w czasie kanonizacji s. Faustyny, 16 czerwca 2002 r. w czasie kanonizacji o. Pio z Pietrelciny i 19 października 2003 r. w czasie batyfikacji Matki Teresy z Kalkuty. Na rozpoczęcie rozważań podano wtedy w języku polskim następujący tekst: „Dziękujcie Panu, bo jest dobry, bo łaska Jego trwa na wieki» (Ps 118,1), te słowa wyśpiewuje Kościół w oktawie świąt Zmartwychwstania Pańskiego, jakby przenosząc słowa Chrystusa na słowa psalmu; słowa Chrystusa zmartwychwstałego, który w Wieczerniku przynosi wielkie orędzie o miłosierdziu Bożym i powierza je apostołom: «Pokój wam! Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam... Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuszcicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane» (J 20, 21-23).

Przed wypowiedzeniem tych słów Jezus pokazał przebite dłonie i bok. Wskazał na rany męki, a przede wszystkim ranę serca – źródła, z którego wypływa strumień miłosierdzia dla ludzkości.

Siostra Faustyna Kowalska, błogosławiona, którą od dziś wzywać będziemy jako świętą, ujrzała wychodzące z tego serca dwa promienie światła, oświetlające cały świat. «Dwa promienie – wyjaśnił jej sam Jezus – oznaczają krew i wodę» (*Dzienniczek*)⁷.

Na stronie Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach jest także

⁵ *Odpust za Koronkę do Miłosierdzia Bożego*, „Anamnesis“ 8 (2002) nr 2 (29) s. 55.

⁶ Por. książeczka dla uczestników beatyfikacji: Ufficio delle Celebrazioni Liturgiche del Sommo Pontifice, *Beatificazione di Giovanni Paolo II, Piazza San Pietro, 1 Maggio 2011*, Citta del Vaticano 2011, s. 39-64

⁷ Tamże, s. 41.

Interaktywna Koronka do Miłosierdzia Bożego. Niektórym może ona pomóc do tej formy modlitwy. Warto poznać i wykorzystać różne propozycje, by celebrowanie Koronki stawała się coraz lepsza.

2. Nowenna do Miłosierdzia Bożego

Od Wielkiego Piątku do Niedzieli Miłosierdzia Bożego ma miejsce nowenna do Miłosierdzia Bożego. Propozycje do tej nowenny podane są w formie drukowanej w agendach liturgicznych⁸ i elektronicznej⁹. Jest także osobne opracowanie tej nowenny z odpowiednią płytą kompaktową¹⁰.

Nowennę tę kazał Pan Jezus s. Faustynie zapisać w sierpniu 1937 roku, polecając odprawianie jej przed Świętem Miłosierdzia, poczynawszy od Wielkiego Piątku. Usłyszała ona wtedy: „Pragnę, abyś przez te dziewięć dni sprowadzała dusze do źródła mojego miłosierdzia, by zaczerpnęły siły i ochłody, i wszelkiej łaski, jakiej potrzebują na trudy życia, a szczególnie w śmierci godzinie. W każdym dniu przyprowadzisz do serca mego odmienną grupę dusz i zanurzysz je w tym morzu miłosierdzia mego. A ja te wszystkie dusze wprowadzę w dom Ojca mego. Czynieć to będziesz w tym życiu i w przyszłym. I nie odmówię żadnej duszy niczego, którą wprowadzisz do źródła miłosierdzia mego. W każdym dniu prosić będziesz Ojca mego przez gorzką mękę moją o łaski dla tych dusz” (*Dzienniczek* 1209).

3. Litania do Miłosierdzia Bożego i uwielbienia

Trzecią znaną formą omawianych nabożeństw jest Litania do Miłosierdzia Bożego¹¹. Litania pochodzi z *Dzienniczka* św. Siostry Faustyny (949). Składa się ona z 34 wezwań. Istnieje ciekawe opracowanie na temat tej litanii z rozważaniami bł. ks. Michała Sopoćki¹².

W niektórych agendach są także wezwania – uwielbienia Miłosierdzia Bożego¹³.

Tak litania jak i uwielbienia Miłosierdzia Bożego różnią się od innych litanii tym, że po poszczególnych wezwaniach zamiast „zmiłuj się nad nami” jest „ufamy Tobie”.

* * *

Bł. Jan Paweł, nazywany Apostołem Miłosierdzia, w encyklice *Dives in misericordia* zaznacza, że Kościół nie tylko czci Boże miłosierdzie, ale stara się czynić miłosierdzie. Czytamy tam: „Jezus Chrystus ukazał, że człowiek nie tylko doświadcza

⁸ Np. *Księga nabożeństw. Wydanie studyjne*, Legnica 2002, s. 334-338; *Agenda liturgiczna. Opracowanie zbiorowe Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej...*, 524-529; *Agenda liturgiczna Archidiecezji Częstochowskiej...*, s. 108-113; *Agenda liturgiczna diecezji wrocławskiej...*, s. 215-221.

⁹ Np. <http://www.milosierdzieboze.pl/nowenna2.php?text=77>;
http://www.faustina.ch/swieto_milosierdzia/nowenna/nowenna.htm;
<http://www.jezuufamtobie.pl/nowenna.php>.

¹⁰ S. Szczepaniec, *Czas miłosierdzia. Nowenna do Miłosierdzia Bożego*, Wydawnictwo św. Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2003.

¹¹ Por. *Agenda liturgiczna. Opracowanie zbiorowe Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej...*, s. 529-531.

¹² *Litania do Miłosierdzia Bożego wg bł. ks. Michała Sopoćki*, oprac. D. Steć ZSJM, PROMIC - Wydawnictwo Księży Marianów MIC, Warszawa 2010.

¹³ Por. *Agenda liturgiczna. Opracowanie zbiorowe Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej...*, s. 531-532.

i „dostępuje” miłosierdzia Boga samego, ale także jest powołany do tego, ażeby sam „czynił” miłosierdzie drugim: „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5, 7). Kościół znajduje w tych słowach wezwanie do czynu i stara się „czynić miłosierdzie”. Jeśli wszystkie błogosławieństwa z kazania na górze wskazują drogę nawrócenia, przemiany życia, tak błogosławieństwo miłosiernych jest pod tym względem szczególnie wymowne. Człowiek dociera do miłosiernej miłości Boga, do Jego miłosierdzia o tyle, o ile sam przemienia się wewnątrz w duchu podobnej miłości w stosunku do bliźnich¹⁴.

¹⁴ *Encyklika Dives in misericordia*, p. 14